

bijenteelt

verschijnt maandelijks • jaargang 3 • mei 1967 - 5

**maandblad van de bijenhoudersbonden a.b.t.b., i.l.t.b. en n.c.b.
en de vereniging tot bevordering der bijenteelt in nederland**

Suikerlevering 1967

Het BIJENHUIS TE WAGENINGEN beschikt over een installatie om de bijensuiker *machinaal* te denatureren. De suiker, die uit deze installatie komt, vloeit *direct* in de zakken. De suiker wordt *automatisch* gewogen: de suikerstroom stopt eenvoudig zodra een zak 50 kg netto bevat. Afdelingen: rond uw suikerbestelling af op 50 kg, het spaart tijd (= geld).

De zakken met suiker worden *machinaal* dichtgenaaid. De dichtgenaaide zakken worden niet opgeslagen, maar ter besparing van arbeid (= geld) rijden ze meteen in de gereedstaande vrachtauto's.

Deze vrachtauto's bedienen in één keer een hele provincie of streek, waardoor de vrachtkosten minimaal zijn. Doordat de suiker in Wageningen wordt ingeladen en bij de afdeling wordt afgeladen, is ook de transportschade minimaal. De suikeradministratie is „gestroomlijnd” en vraagt weinig tijd (= geld).

het BIJENHUIS te WAGENINGEN beoogt *niet het maken van winst* op suiker (en ook niet op kunstraat en imkerartikelen), DIENEN, niet VERDIENEN is onze taak.

De suiker kost 60 cent per kg franco de bij Wageningen aangesloten afdelingen, mits de suiker vóór 1 juni bij het Bijenhuis is besteld en betaald.

DIT IS ALLEEN MOGELIJK, ALS DE LEDEN HUN SUIKER REEDS UITERLIJK HALF MEI BIJ HUN AFDELING BESTELLEN. DEED U DAT NOG NIET? DOE HET DAN VANDAAG NOG !

Direct na 1 juni gaan we denatureren en rijden. Bestellingen, die op of na 1 juni binnenkomen, worden pas in behandeling genomen als de TIJDIG bestelde suiker is afgeleverd. De zending geschiedt dan NIET FRANCO en u betaalt de VERHOOGDE PRIJS. Onze suikerprijs is als volgt samengesteld:

Werkelijke suikerprijs per kg. franco afdeling 57 cent
Heffing ten behoeve van onze proefbijenstand

Ambrosiushoeve per kg. 2 cent

Premie voor collectieve verzekering tegen schade door brand, diefstal, vervoer en wettelijke aansprakelijkheid, ook voor uw voorraden suiker, honing kunstraat en gereedschappen per kg. 1 cent

Totaal per kg. 60 cent

GOEDE DINGEN

BIJENHUIS - WAGENINGEN

Aantrekkelijke prijzen

BIJENSUIKER

De prijs van de suiker is vastgesteld op f 0,60 per kg., franko afdeling, mits de bestelling vóór woensdag 31 mei a.s. in Boxtel is ontvangen.

De distributie zal dit jaar vroeger plaats vinden dan in andere jaren. Wij adviseren de afdelingssecretarissen zo spoedig mogelijke bestellingen op te nemen.

Indien U het benodigde kwantum niet nauwkeurig kunt schatten, raden wij U aan zo ruim mogelijk te bestellen. Dit voorkomt dure nabestellingen.

BIJENWAS

Door een stijging van de wasprijzen op de wereldmarkt kunnen wij onze prijzen verhogen en wel:

ruwe was f 1,20 per kg.

zuivere was f 4,50 per kg.

zegelwas f 1,80 per kg.

Zodra de wereldmarktprijs daalt, zullen wij onze prijzen wederom aanpassen. Wij adviseren daarom de imkers de was zo spoedig mogelijk bij onze afdelingsagenten in te leveren. Hij kan dan voor gezamenlijke doorzending zorg dragen. Wacht niet te lang. Deze verhoging zal misschien van tijdelijke aard blijken te zijn.

Vraag over de *kunstraat* inlichtingen aan onze afdelingsagent. Deze is goedkoper dan U denkt.

n.v. Honingzemerij „HET ZUIDEN”

BOXTEL - Postbus 2 - Tel. 04106-2306

BIJENTEELT

Maandblad van de Bijenhoudersbond van de L.L.T.B., de Bijenhoudersbond van de N.C.B., de Imkersbond van de A.B.T.B. en de Vereniging tot bevordering der Bijenteelt in Nederland.

*

Redactie:

P. A. M. van Dongen, Ravelijn 4, Steenbergse en R. P. Groenveld, Bijenhuis, Wageningen (eindredacteur).

*

Redactiecommissie:

W. Assink, Enschede; J. Beyer, Heerlen; P. L. Lammers, Oss en H. G. Maagendans, Arnhem.

*

Adviseur:

De rijksbijenconsulent.

*

Advertenties en Speurbijtes:

N.V. van Mastrigt en Verhoeven, Oude Kraan 16, Arnhem.

*

Verschijndag:

De eerste woensdag van de maand.

*

Inzending kopij:

Vóór de 10e der maand.

Nieuwe leden,
adreswijzigingen,
abonnementen,
bestuurszaken, enz.:

Voor de A.B.T.B.:
Imkersbond A.B.T.B.,
Postbus 129, Arnhem.

Voor de L.L.T.B.:
Bijenhoudersbond L.L.T.B.,
Klompstraat 21, Heerlen.

Voor de N.C.B.:
Bijenhoudersbond N.C.B.,
Spoorlaan 50, Tilburg.

Voor de Vereniging tot
Bevordering der Bijenteelt:
Bijenhuis, Wageningen.

Het beleid inzake bijensuiker

In de laatste jaren is veel aandacht besteed aan de E.E.G.-suikerregeling, zulks in het bijzonder met het oog op de bestemming van surplussuiker.

Wij herinneren ons allemaal nog van enkele jaren terug, dat inkuilsuiker toen nog belangrijk lager was geprijsd dan bijensuiker. Op voorstel van de afdeling Bijenteelt heeft het Landbouwschap zich destijds gewend tot het Ministerie van Landbouw en Visserij.

Er was echter niets aan te doen, omdat in Benelux-verband was bepaald, dat bijensuiker ten aanzien van het invoerrecht niet op één lijn werd gesteld met suiker voor veevoeder. Het Ministerie van Landbouw en Visserij zegde alle medewerking toe om aan deze ongelijke behandeling een eind te maken.

Tegen deze achtergrond wordt het duidelijk, dat de plannen van de Europese Commissie met een zekere bezorgdheid tegemoet moeten worden gezien. In gesprekken van ondergetekende met betreffende deskundigen van het Ministerie van Landbouw en Visserij is diverse malen uiting gegeven aan deze gevoelens van de Afdeling Bijenteelt.

In het voorstel van de Europese Commissie inzake de E.E.G.-suikerregeling voor het verkoopseizoen 1967/'68 was inzake de surplussuiker bepaald, dat:

„Ten einde het gebruik van suiker voor de veevoeding mogelijk te maken, kunnen de lidstaten voor suiker die ongeschikt is gemaakt voor menselijke voeding een denatureringspremie verlenen”.

Door toedoen van ons Ministerie van Landbouw en Visserij is de definitieve tekst van de E.E.G.-verordening op dit punt wel wat anders, namelijk:

De heer Hilhorst

„Teneinde hun gebruik voor voederdoeleinden mogelijk te maken, kunnen de lidstaten voor de suiker die ongeschikt is gemaakt voor menselijke consumptie een denatureringspremie verlenen”

Het grote winstpunt is dus dat bijensuiker in ieder geval voedersuiker is. Langs deze weg is thans eindelijk bereikt, dat bijensuiker op een lijn is gezet met veevoersuiker.

Het overleg in Brussel wordt voortgezet over de denaturering van en de prijsstelling voor de bijensuiker.

Het Ministerie van Financiën heeft bepaald, dat voor het jaar april 1967 t.m. 31 maart 1968 maximaal 20 kg suiker per volk mag worden gedistribueerd. De aflevering mag slechts plaats vinden in de periode 1 april tot 1 augustus. Per volk kan dus meer suiker worden besteld dan vorig jaar. Dat is gevraagd door de imkers, die met hun volken intensief medewerken aan de bestuiving van vroege aardbeien en augurken. Ook hen kunnen de organisaties nu volledig van dienst zijn. De suikerpapieren zijn op de gebruikelijke manier toegezonden.

Landbouwschap,
afdeling Bijenteelt.
P. T. Hilhorst.

Ik geloof, dat niemand mij zal tegenspreken als ik zeg, dat de gezondheidstoestand van onze bijenvolken ons de laatste jaren zorgen baart. De bijensterfte in het voorjaar van 1966 was katastrofaal. Grootmeesters in het vak zagen hun stallen gedecimeerd of zelfs geheel uitgestorven. En een bekend koninginneteler zei hoofdschuddend: het zijn mijn glanzende, gezonde bijen niet meer

Natuurlijk zoeken wij naar oorzaken. En natuurlijk weten we het wel: besmetting. Eén zorgeloos imker kan al zijn collega's in de wijde omtrek duperen. Velen grijpen naar dure geneesmiddelen, maar die brengen geen uitkomst.

Sommigen geven de denaturering van de bijen-suiker de schuld. Er moet toch een zondebok gevonden worden: „Mijn volken waren in het na-jaar goed, ik voerde ze op met gedenatureerde suiker en het volgende voorjaar waren ze allemaal dood”.

Ik wil graag een ander geluid laten horen.

Enige jaren geleden was ik in de Flevopolder. Daar stond een lange rij kasten tussen koolzaad en moerasandijvie. Een paar imkers maakten kunst-zwormen en ik keek belangstellend toe. Ik heb er tientallen vegers zien maken. Wat me opviel, was de grootte van de volken, die deze kunstzwormen moesten leveren. Ik heb er niet één gezien, die zelf de grootte van een behoorlijke kunstzwerm had. En toch werd van ieder volk, zelfs al bezette het zelf nog geen tien ramen, de koningin in een zes-ramer gehangen en er werden bijen bij geschud. Mijn gedachten gingen toen naar de vele korf-imkers, die ik heb gekend, meesters in het vak, die hun korven vol glanzende bijen bewaakten en de natuurzwormen schepten en opzetten.

U begrijpt wat ik bedoel met deze uitersten. En u vraagt zich met mij af: als je jaar in jaar uit je

volken behandelt als die imkers in de Flevopolder, welke invloed heeft dat dan op de gezondheid en de weerstandskracht tegen ziekten van de bijen? Ik geef direct toe: de besmettingskansen zijn in beide gevallen gelijk. Maar: als ik de aardse goederen die ik bezit moest verdedigen op de kansen van die kastvolken en die korfvolken om te overleven, zou ik zonder aarzelen de korfvolken kiezen. Ik weet dat het niet mogelijk is, maar: als we dit jaar onze volken eens allemaal tot volledige zwerm-rijpheid lieten komen en als we de natuurzwormen die ze gaven eens opzetten, zou de nosema dan niet minder kans krijgen dan de laatste jaren het geval was?

Sterk met economitis besmette imkers vertellen ons: maak van al je volken op één dag kunstzwormen, breek 13 dagen later alle doppen uit en je bent in één keer van het zwermen af. Maar als we nu eens besloten om géén kunstzwormen te maken van volken, die daar nog niet volkomen rijp voor zijn, zouden we dan niet een heel eind op de goede weg zijn?

Ik ken de bezwaren: Ik ben alleen het weekend vrij. Ik moet rekening houden met mijn vakantie en nog veel meer. Daarom wil ik mijn raadgeving zo algemeen mogelijk stellen en u vragen bij de behandeling van uw volken er naar te streven die zo dicht mogelijk te benaderen:

1. Laat uw volken zich zo goed mogelijk ontwikkelen. Laat ze bouwen. Het groeiende volk wil van nature bouwen. Als de eerste darren geboren zijn, wees dan op uw hoede en als u denkt dat binnenkort koninginncellen zullen worden aangezet, maak dan pas uw kunstzwerm. Als het nodig is van een „rijp” volk een kunstzwerm af te nemen, beschouw dat dan niet als een signaal om ook de nog „groene” volken meteen maar te behandelen, maar wacht tot ook de „groene” volken „rijp” zijn.
2. Streef ernaar in de komende herfst ieder volk in te winteren met een dit jaar geboren koningin. Ook koninginnen kunnen aangetast zijn door nosema en dat heeft zijn uitwerking op hun eierstokken. Als u ze nog een winter overhoudt, zit de kans erin dat zulke volken u volgend jaar toch nog teleurstellingen bereiden.

G.

LEVENSPPOSITIE

Welke imker voelt er voor naar Australië te emigreren? Het land met enorme mogelijkheden wat de honingproduktie betreft. Een Hollandse imker met modern bijenbedrijf met 500 kasten, truck enz. enz. zoekt naar een vlijtige vooruitstrevende jongeman, die enige ervaring en liefde heeft voor bijen. De gelegenheid bestaat om na gebleken geschiktheid het bedrijf te beheren en later over te nemen.

Gegadigden worden uitgenodigd hun brieven te richten onder no. 5-67 van dit blad met volledige vermelding van levensgeschiedenis, godsdienst enz. enz.

Gezellige huiselijke omgang verzekerd.

Onze grootste fouten

In de Rheinische van januari 1967 schrijft Ewald Brust een goed artikel over de grootste fouten van de imker. Het is bijna geheel ook van toepassing op onze omstandigheden en we nemen daarom het belangrijkste er gaarne uit over.

In zijn inleiding drijft de schrijver een beetje de spot met de verwetenschappelijking van de bijenteelt, maar zijn spot is alleen maar achter de woorden te lezen. En dan gaat hij verder:

De basis van het succes bij het houden van dieren ligt niet alleen in de ijver waarmee wij studeren, maar in onze vaardigheid om op de juiste wijze met levende wezens om te gaan. Daartoe behoort een aangeboren eerbied voor de levende wezens. Daartoe behoren we er ook van uit te gaan, dat er grenzen zijn aan wat wij, mensen, kunnen doen. In dit verband waag ik te veronderstellen, dat tal van ingrepen van de imkers in hun volken eerder schadelijk dan nuttig zijn.

Brust vraagt zich daarna af waaraan de „geboren” verzorgers van dieren hun goede resultaten te danken hebben en hij beantwoordt deze vraag als volgt:

Bij deze mensen, die het verzorgen van dieren aangeboren is, staan de dieren die ze houden in het middelpunt van hun belangstelling. En sprekend over de „geboren imker” gaat hij verder: Zij zijn er zich van bewust, dat het de imker en zijn bedrijf alleen goed kan gaan, als het zijn volken goed gaat. Jammer genoeg is het bij vele imkers zo, dat de bijenvolken, als machines, alleen maar behoren tot de „bedrijfsmiddelen”. Zij beschouwen en behandelen het bijenvolk maar al te vaak als een slaaf, waarmee ze kunnen doen wat ze willen. Maar een bijenvolk is geen automaat waar je suiker in gooit en waar vanzelf honing uit komt.

Vervolgens geeft Brust een aantal punten, om ons duidelijk te maken, waar het om gaat.

1. De imker moet ervoor zorgen, dat het aantal volken in een juiste verhouding staat tot de dracht. Het is wel jammer, dat we niet kunnen zien wanneer de dagelijkse dracht is „afgegraasd”. Vele imkers zouden zich verbazen, als ze konden zien hoe vruchteloos hun vliegbijen zich inspinnen.
2. Bij het uitvinden en maken van bijenkasten schenkt men meer aandacht aan de bizarre wensen van de imker, dan aan de biologische eisen van het bijenvolk. Wat wordt er niet allemaal in elkaar geknutseld! Waarom stormen we steeds weer af op de produkten van op sensatie en geld beluste uitvinders? Nog steeds werken deze lieden volgens een bepaald be-

ginsel: „Steeds weer iets nieuws brengen”. Als de kopers er hun goede geld voor uitgegeven hebben, bemerken ze, dat het bestaande even goed of beter is.

3. De grootste fouten maakt de imker bij het behandelen van zijn volken, meestal omdat hij zich niet voldoende in zijn volken „inleeft”. De schrijver wijst op de volgende punten:
 - a. Ik stel vast, dat het broednest voor vele imkers al lang geen heiligdom meer is. Ze grijpen zonder noodzaak in het broednest in en verstoren de natuurlijke samenhang. Ze frunniken broedraten door de hele kast heen. Hoe minder goed de imker zich in het bijenvolk in kan denken, des te lichtvaardiger voert hij zijn handgrepen uit. Het komt niet in hem op, dat zijn ingrijpende maatregelen bij de bijen een „katastrofenalarm” veroorzaken. Wat kan een bijenvolk presteren als de imker elke week zo'n alarmtoestand veroorzaakt? Is het dan belist noodzakelijk om op deze wijze „de ge-laatsrekken van de koningin te leren kennen?”
 - b. De mens heeft het jaar ingedeeld in maanden en weken en dagen, maar deze indeling pleegt niet parallel te lopen met de ontwikkeling van de natuur. Uit gewoonte houden we ons bij het werk aan de bijen aan bepaalde data. Er zijn zelfs imkers, die bij het werken in de bijen even nauwkeurig bepaalde data aanhouden als bij het betalen van hun verzekeringspremies. Deze starheid is verkeerd en ze kan zeer schadelijk zijn voor de bijen. Als we ergens lezen: „zodra de reinigingsvlucht heeft plaatsgehad is voor mij de winter voorbij en krijgt ieder volk zijn „opstandingsborrel” dan is dat onzin. Voor het bijenvolk is de winter pas voorbij als de natuur weer voedsel geeft.
 - c. Een van de grootste fouten die de imker kan maken is, dat hij in bepaalde perioden zijn volken verwaarloost. Vooral in de nazomer kan dat noodlottig zijn. De imker moet weten hoeveel hij een volk van zijn voorraad kan afnemen en als hij het meer afneemt is dat roof, waarvan vele volken de nawerking niet meer te boven komen. (De

schrijver wijst er op dat Nosema een ziekte is, waartegen de bijen hun weerstand verliezen door gebrek).

- d. Ongelooflijk grote offers brengt men aan de zwermverhinderingsmethoden. Het aantal koninginnen, dat ieder jaar doodgestoken wordt, loopt in de duizenden. Slechts een klein deel daarvan valt ten offer aan ondoelmatige invoermethoden. De meeste gaan verloren, doordat bij de zwermverhinderings talloze volken weken achtereen in volledige disharmonie verder vegeteren. Dan krijgt een jonge koningin maar zelden een welkomstgroet van haar volk.
- e. Het nieuwe bijenjaar gaat in de maand augustus van start. Elke imker, maar vooral de carnica-imker, moet deze start net zo zien als de start bij een snelheidsrace voor auto's. Dat wil zeggen: reeds bij de start moet men zijn wagen voor de start gereed hebben en men moet niet in augustus nog aan de motor (het broednest) behoeven te knutselen. Alleen voor heide imkers liggen de zaken een beetje anders. De meeste imkers beginnen te laat met het drijfvoeren in het najaar. De opbouw van het wintervolk moet (vooral bij de carnica) gebaseerd zijn op de raten met broed, die in juli en augustus met eitjes werden be-

legd. In de nazomer moet men niet op 5 kg suiker ter waarde van 6 Mark (bij ons maar de helft Red.) kijken.

De schrijver wijst op de broednesten, die hij op deze wijze krijgt tussen 10 juli en 10 augustus en die pas daarna kleiner worden. Dit betekent, dat hij in deze periode veel jonge bijen kweekt voor het volgende jaar. Het wintervoer wordt nog door de oude bijen verwerkt en deze snelle wisseling van oude tegen jonge generatie bevordert op biologische wijze de gezondheidstoestand van het volk. In nosema-volken zijn het juist de oude bijen, die „barsten van de nosema-sporen”.

Wij zouden nog heel wat andere fouten kunnen noemen, die, bijelkaar opgeteld, noodlottig zijn voor onze volken. Het hier geschrevene moge er toe leiden, dat de imkers zich bezinnen op de noodzaak om zich zoveel mogelijk aan te sluiten aan het natuurlijke leven van de bijen. In ander verband schreef ik eens: als de fundamenteen slecht zijn, gaat het hele huis verzakken. Nu zou ik daar nog aan toe willen voegen: probeer niet het wankele gebouw met stutten overeind te houden, leg liever een goed fundament! Aldus Ewald Brust.

G.

Ja, in de stad van het Gouden Imkersfeest van de Vereniging tot Bevordering der Bijenteelt in Nederland in 1947. Assen, de hoofdstad der provincie Drente, ontstaan uit een in de 13e eeuw gebouwde klooster Maria in Campis, dat als zoenoffer door Bisschop Otto III aan de Drenten was opgelegd.

In 1807 werd de plaats door Koning Lodewijk Napoleon tot zelfstandige gemeente verheven, waarna zij in 1809 haar stadsrechten verkreeg. Zij telde toen slechts 730 zielen; de bevolking nam echter snel toe en zij telt nu ruim 35.000 inwoners.

De stad is ruim gebouwd en vormt door haar ligging aan een knooppunt van spoor-, autobus- en ruime invalswegen een aangewezen verblijfplaats voor toeristen. Aantrekkelijk is het landschap dat Assen en omgeving U biedt, met het onmiddellijk aan het centrum grenzende, meer dan een vierkante kilometer grote Asserbos, een der grootste aantrekkelijkheden van de Drentse hoofdstad.

Wij verwachten U straks op 2 september weer in groten getale in Assen, en zullen U gaarne gastvrij ontvangen.

Op het programma komen wij in juni nader terug.

J. H. LUBBERS, sekr.

en HANDEL

De meimaand brengt de voorjaarsoogstwerkzaamheden met al het werk die deze voor u en uw vrouw meebrengen.

Spoedig zingt de eerste honing een vrolijk lied tegen de wand van de honingslinger. Traag en soepel glijdt een constante stroom heerlijke voorjaarshoning in de dubbele zeef, om even later goed gezuiverd in de honingemmer terecht te komen.

Na ongeveer een dag (de luchtbelletjes zijn dan naar boven gekomen, en deze kunnen we vrij eenvoudig afscheppen) vullen we de door moeder de vrouw keurig schoongemaakte potjes.

We plakken er een etiket op, en het deel dat we zelf niet willen gebruiken wordt verhandeld. De honinghandel is niet altijd even gemakkelijk. We moeten wel eens boksen tegen grootwinkelbedrijven, die een potje „honing” voor de prijs van minder dan een gulden op de markt gooien. Kunnen we dan nog een goede prijs maken voor onze honing? Is b.v. f 2,— per pot van 500 gram voor de voorjaarshoning of f 2,50 voor de zomerhoning een haalbare prijs? (Dit zijn richtprijzen van de Kring Groningen). Ja zeker, al zal men er wel eens een tijdje voor moeten praten.

Ga eens een kijkje nemen in een groot warenhuis, dat verschillende soorten honing aan de man (of liever aan de vrouw) probeert te brengen. De kwaliteit (alleen al zonder op smaak of geur te letten) van de erg goedkope honing kan iedere imker onderkennen als inferieur. Vaak is deze honing zeer dun of bevat het potje een waterige bovenlaag en liggen enkele grove kristallen als „vuil” op de bodem. Mooi, stevig-vloeibare honing (die wegens oververhitting nooit weer goed kristalliseert) kost al heel wat meer. En vergelijken we onze honing, die goed kristalliseert, of is gekristalliseerd met die van eenzelfde kwaliteit in een warenhuis of speciaalzaak, dan zal u opvallen dat wij met onze f 2,—, respectievelijk f 2,50 per 500 gram, beslist niet hoog liggen, ja vaak zelfs beduidend lager. (Vooral met heidehoning zijn wij véél lager!)

Gewapend met deze feiten kunnen we onze potentiële klanten overtuigen van de juiste wijze van het besteden van hun geld wanneer zij onze zuivere Nederlandse bijenhoning kopen. Waarbij we dan nog als gelukkig pluspunt kunnen aanvoeren de fijnere aroma van onze inlandse honing, die door de grote verscheidenheid aan drachtplanten in Nederland door fijnproevers superieur wordt

genoemd ten opzichte van buitenlandse honing. Wist u dat wegens de fijnere smaak veel honing naar Duitsland wordt geëxporteerd, waar de honingprijzen gemiddeld stukken hoger liggen dan in Nederland?

De reclame voor de goede Nederlandse bijenhoning is niet erg bevredigend. (U weet toch dat op verpakking van buitenlandse honing vermeld moet staan dat deze honing uit het buitenland komt).

Op de Lünernerburger Heide zagen we een mooi voorbeeld van gezamenlijk reclame voeren voor goede inlandse honing. In de omgeving van Celle zagen we in praktisch alle zaken en bij particulieren hetzelfde etiket, waarop vermeld stond: de soort honing, de hoeveelheid, en de naam van de imker, die er wel voor waakt slechte waar te verhandelen. Voor Nederland zou dit ook mooi kunnen zijn. Alleen... vier verenigingen, vier etiketten???? Zo zien we dat het niet eens kunnen worden over fusieplannen ook hier mogelijke gevolgen heeft.

De handel in was is niet erg groot. Grote hoeveelheden gaan jaarlijks verloren door achteloos omgaan met was. Wanneer men ook op de kleintjes let (kleine stukjes raat, moerdoppen e.d.) kan men per jaar een behoorlijke hoeveelheid was verzamelen; wel zoveel dat de opbrengst hiervan bijna voldoende is om elk volk ieder jaar een aantal vellen kunstraat te verstrekken.

Met was kan men echter veel meer doen dan het in ruwe vorm verkopen. Men kan veel plezier beleven aan het zuiveren van was, en aan het bereiden van wrijfwas. Onlangs maakten we een partijtje fijne wrijfwas voor eigen gebruik. Verbluffend mooi was het resultaat reeds na één behandeling van een geloofd eikenhouten paneel van een paar honderd jaar oud. Mogen wij u aanraden eens te gaan experimenteren met was?

Een succesrijke handel in honing en was, met goede prijzen, wenst u,

JAAP SMIT.

Bijenstand H. T. VAN DAM & Zn.

Jubbega (Fr.) - Tel. 05165-382

Wij kunnen U alle materialen leveren op het gebied der bijenteelt voor *zeer lage prijzen*. Zie onze advertentie in het aprilno. j.l. Vraagt onze zeer uitgebreide prijslijst.

Tevens kunnen wij U leveren diverse soorten honing. Vraagt onze honingprijslijst. Sinds 1926 het voordeligste adres.

UIT DE JAAGKIEPS

ADIZ

In Duitsland zijn enige, ons sedert jaren vertrouwde, bijenbladen opgeheven en in de plaats daarvan kwam de Allgemeine Deutsche Imkerzeitung ADIZ. In het februarinumnummer lezen we, dat wij, Nederlandse imkers, per jaar gemiddeld 3.300 ton honing produceren. Dat komt zo ongeveer overeen met een kwart van wat in de hele Bondsrepubliek wordt gewonnen. Als we het aantal bijenvolken in ons land gemakshalve op 66.000 stellen — en in die buurt ligt het ongeveer — betekent dat, dat wij, Nederlandse imkers, doorelkaar genomen honderd pond honing per volk per jaar winnen. Prominente Nederlandse imkers en functionarissen deelden, nog steeds volgens ADIZ, mede, dat de prijs, die de consument voor Nederlandse honing betaalt, ongeveer DM 9,— per kg is. Die honderd pond honing per volk verkopen wij dus voor f 4,— per pond. Het is prettig dat te horen, maar onze lezers behoeven ons niet te vragen wie deze prominente imkers en functionarissen zijn, want we weten het niet. Als we het wel wisten, kreeg u de adressen natuurlijk ook niet, we gingen ze dan zelf onze honing aanbieden voor de belachelijk lage prijs van f 3,— per pot.

Ik heb altijd een diepe eerbied voor statistieken gehad, vooral als ze me gepresenteerd worden door een zeergeleerde heer, zoals de statistieken waarover het hier gaat.

Nu spreken gewone cijfers, zoals we hierboven gaven, ons altijd beter aan. In het aprilnummer van ADIZ — als u begrijpt wat ik bedoel — lezen we het misschien nog duidelijker, b.v.: dat je in Nederland de kosten van een eigen auto kunt bestrijden uit de opbrengst van vijf bijenvolken.

Kuifje

Kuifje is een weekblad voor de jeugd van 7 tot 77 jaar. In het nummer van 28 februari treffen we een hele pagina met bijenfoto's aan en een hele pagina tekst met het opschrift: Honingzoete hobby. We zijn blij, dat zoveel bladen en tijdschriften aandacht besteden aan de bijen en de honing, maar we vinden het nooit genoeg. Daarom willen we de schijnwerper richten op de Renkumse imkers. In een plaatselijk en een regionaal blad treffen we van ieder evenement van die afdeling een prettig leesbaar bericht aan. Geen verslag van: de voorzitter opent te 8.15 uur en de notulen werden

goedgekeurd, neen, echt berichtjes, die voor de buitenwacht aantrekkelijk en interessant zijn. Onze Renkummers hebben een fijne neus voor publiciteit. Als nu alle afdelingen dat voorbeeld eens volgden...?

Stadsbijenvanger

Terwijl ik het bovenstaande schrijf, krijg ik het Nieuwsblad van het Noorden van 3 september 1966, waarin een reportage over de „stadsbijenvanger” van Groningen, de heer D. Wijnen. „Hij is mosterdfabrikant en amateur-imker. De politie belt hem op als er ergens in de stad een zwerm geschept moet worden. Maar de mensen bellen soms de politie al als er twee wespen op hun kaas zitten”. Weer een halve krantenpagina over bijen en een paar grote foto's als blikvangers. De bij is „in”.

Die vuile

Negen jaar geleden importeerde Dr. Warwick Kerr twintig Afrikaanse koninginnen in Brazilië. Over de katastrofale gevolgen daarvan hebben we al meermalen bericht. In de South African van november/december 1966 vinden we weer staaltjes van de terreur, die deze vuile... in Brazilië uitoefenen. De Braziliaanse Pater Nedel S.J. zei: We dachten, dat ze wel beschaafder zouden worden als ze acclimatiseerden, maar perciees het tegendeel is gebeurd. Meneer Kerr zelf had aan kruisingen met Italianen en Carnica's gedacht om ze te temmen, maar „ze werpen zich zonder enige aanwijsbare reden op de Italiaanse en Carnicavolken en moorden ze dan de een na de ander uit”.

De South African heeft nu aan Dr. Kerr gevraagd waar hij deze „Afrikaanse” koninginnen vandaan kreeg, want een goede naam hebben de Afrikaanse bijen door dit alles niet gekregen...

De winter is voorbij

In de winter hebben de bijen warmte nodig, maar warmte die ze zelf produceren. In de achter ons liggende winter was de buitentemperatuur veelal zo hoog, dat de bijen niet tot een rustige, dichte wintertros kwamen. De luchtvochtigheid was hoog en onder tal van volken lagen de schimmelende dode bijen tot de raamlatten. Uit onderzoekte bijen, van meer dan 1000 volken bleek, dat de helft van de volken ook in de winter broed had. Dit schrijft de Kalenderman in Die Biene van maart 1967 over de voorbij winter.

Imkershandschoenen

Leer moet nu en dan worden ingevet. Dat doen we met onze schoenen, maar met onze bijenhandschoenen moeten we het ook doen, dan blijven ze soepel. Vaseline, leervet en schoensmeer worden aangeraden in de Schweizerische van maart 1967.

Nat geworden bijenhandschoenen niet bij de kachel of op een radiator leggen, dan drogen ze te snel. En in dat geval invetten als ze nog niet helemaal droog of uitgedroogd zijn.

De Lüneburgers

De Lüneburger korfimmers kunnen van hun bijen leven en de bekwaamste onder hen werden zelfs vermogende lieden, lezen we in de Nordwestdeutsche van maart 1967. Hun vakkennis droegen ze over van vader op zoon, maar „de oude” was niet mededeelzaam, zoonlief moest de kunst afkijken en moeite doen om achter de geheimen van de oude te komen. Zijn beste vakgeheimen vertelde hij zijn zoon pas op zijn sterfbed of... hij nam ze mee in het graf.

Deze imkers stelden er een eer in per wintervolk 15 pond stamhoning „in de ton” te hebben. Daarmee voerden ze hun wintervolken in het voor- ook bij „kruimeldracht”.

Pas als ze de voerhoningvaten voor hun volken vol hadden, gingen ze honing verkopen. Een oud gezegde was: één oogst in de korf, één in het vat en één in de sok (of op de bank).

Als regel hadden de wintervolken een jonge koningin, die de vorige zomer geboren was, want ze zetten bij voorkeur nazwermen op. Bovendien waren dat zwermkoninginnen, dus zuivere natuurkoninginnen. De wintervolken zaten op raten, die hetzelfde jaar gebouwd waren, want de opzetters waren zoals gezegd, nazwermen. Ziekteverwekkers kregen dus geen kans in oude raten.

Nog een oude Lüneburger imkerwijsheid: open broed geeft vlijtige bijen; vlijtige bijen halen veel honing; veel honing geeft veel open broed.

Ja-nee-ja-nee

Als drie keurmeesters uw ras-carnica keuren, kunnen de resultaten van die keuringen zeer verschillend zijn. Bij een artikel van Ir. Jordan in Bienen-vater van maart 1967 zien we drie tekeningen van het zaadblaasje van een koningin, die met vijf darren paarde. Het sperma van die vijf darren vermengt zich niet, het blijft in klonters bij elkaar. Een van die zaadklonters is zwart getekend, dat is het zaad van een niet-raszuivere dar. Ligt die zwarte klonter nu voor de afvoeropening van het zaadblaasje, dan krijgen we een hele generatie van kruisingen, die erg stekelig kunnen zijn. Ligt de grens tussen de zwarte en witte klonter voor de opening, dan krijgen we een gemengde bevolking, die al minder stekelig kan zijn. Ligt een van de witte klonters voor de opening, dan krijgen we zuivere en zeer zachtmoedige carnica's. Het éénmaal keuren van een „rasvolk” heeft dus niet veel zin. Zeker als men van zo'n koningin wil natelen moet men de resultaten van een aantal keuringen kennen.

Proeven met carnica's

In Zwitserland heeft Prof. Dr. F. Kobel vergelijkende proeven genomen met de inlandse Nigra-bijen en carnica's van de stam Troiseck. Het ging er, kort gezegd, om, na te gaan welke bij voor Zwitserland het beste is. Kobel is een voorzichtig man en hij wil zijn resultaten niet als bewijzen maar als aanwijzingen beschouwd zien. We geven hieronder een van zijn belangrijkste aanwijzingen uit een in de Schweizerische van maart 1967 gepubliceerd rapport. We merken nog op, dat zijn proeven zich uitstrekken over drie jaren, waarvan één een goed honingjaar was en twee middelmatig.

1. Bij goede dracht halen de carnica's meer honing dan de nigra's. Bij minder goede dracht zetten de carnica's meer honing om in broed en ze lopen gevaar te verhongeren. Wie met carnica's imkert, moet de drachtpauzes met voeren overbruggen.
2. In tegenstelling tot de gangbare mening gingen de carnica's sterker de winter in dan de nigra's.
3. Wat zachtmoedigheid en rustige zit op de raten betreft staan de carnica's bovenaan, maar ook onder de nigra's waren volken, die zich net zo gemakkelijk lieten behandelen als de carnica's.
4. De zwermneiging was bij beide rassen vrijwel gelijk.
5. De carnica's verzamelen niet minder stuifmeel dan de nigra's maar bij dracht zetten ze meer stuifmeel om in broed en daardoor krijgen ze in herfst en winter eerder gebrek aan stuifmeel.

Bijen dansen . . . naar uw pijpen!

Russische — wordt dat nu russiese? — onderzoekers van het Pavlov-instituut maakten een bij van schuimplastic. Deze kunstbij veroorzaakte elektronische trillingen, die de trillingen van „dansende” bijen nabootsten. Zo spraken deze geleerden tegen hun bijen in hun eigen taal en zittend aan hun schakelbord stuurden ze „wolken bijen” naar plaatsen waar veel nectar of stuifmeel te halen was.

Dat las de Scottish in de Glasgowse Evening Citizen.

Straks sturen we niet onze eigen bijen naar die rijke drachtvelden, maar de kunstbijen van schuimplastic, verwacht

Jakeva a.i.

De zesramer in april

Het is niet verwonderingwekkend, dat verscheidene imkers zich tegenwoordig in april de vraag stellen: Wat moet ik nu met mijn zesramers doen?

Die vraag kreeg ik op 9 april ook voorgelegd van een heel serieuze beginnende imker, die nog maar enkele jaren met grote ijver en voldoening bijen houdt. De vraagsteller goed kennende begreep ik aanstonds in welke richting zijn gedachten gingen.

Hij was namelijk van plan met grote (10-raams) volken naar het fruit in de omgeving van Hoorn te reizen en met kleine (6-raams volken te profiteren van de grote vraag naar bijen in de augurkenkassen rond Venlo.

Elke imker, die weet dat men tegenwoordig naast hobbybeoefening en natuurgenoegen smaken in de bijenhouderij met zijn bijen kan beogen honing winnen en standgeld beuren, heeft waarschijnlijk mee dóór, dat het antwoord op bovengestelde vraag tweeledig moet zijn.

Men wil honing winnen

Het bezigen van zesraamskastjes vindt zijn oorsprong vooral in de vraag naar bijenvolken voor de export naar Engeland op het eind van de twintiger jaren. Wat later is men ze gaan toepassen in een bepaalde bedrijfsmethode, de Aalster.

In de opzet van de Aalster methode van imkeren stond de gedachte voorop ook in het tamelijk wisselvallig klimaat van Nederland met vrij grote kans op slagen te streven naar honing winnen.

Honingwinnen vooral van de zomerdracht en mogelijk ook van de fruitbloei.

Daartoe moet de imker het zwermen in de hand weten te houden en te beperken. Bovendien moet hij sterke volken hebben reeds tijdens de fruitbloei, en als linde, klaver, hondskers en wilgenroosje bloeien. Om in juni en juli sterke volken te hebben mag de imker van elk wintervolk, dat zich in de voorzomer vlot kan ontwikkelen, maar een zwerm nemen en er moet een nieuwe koningin in gekweekt worden.

Dit bereikt de imker door ongeveer half mei of tot een week later een kunstzwerm met de oude moeder — algemeen wordt deze kunstzwerm tegenwoordig veger genoemd — te maken en het stamvolk een nieuwe koningin te laten kweken zonder dat het zal nazwermen.

De gemaakte veger — het oude moersvolk dat zich weer op zwermen richt — moet zodanig behandeld worden dat hij ook niet weer zwermen zal. Hij wordt benut om het stamvolk met broed te versterken, zodat dit stamvolk beter in staat zal zijn een goede honinggoest binnen te dragen.

Na het zomerseizoen worden het stamvolk met zijn jonge moeder en de veger met zijn oude moeder beide winterklaar gemaakt. Dan heeft men direct na de daaropvolgende winter twee koninginnen aan het leggen. Daarmee beoogt men in april veel broed te kweken. Tegen de tijd dat kers, appel en koolzaad gaan bloeien verenigt men de zesramer met het hoofdvolk. De oude moeder van de overwinterde veger wordt daarbij opgeruimd. Met het verenigde en derhalve sterke volk profiteert men zodanig van fruitbloei dat men voorjaarshonning wint, of op zijn minst een zeer sterk volk verkrijgt.

Heeft men zijn bijen in de bogerd van de fruitteler geplaatst, dan steekt men bovendien het daartoe gestelde aantal guldens in de zak.

Na de bloei van het fruit is de tijd aangebroken en het volk zodanig ontwikkeld, dat men van de fruitvolken weer vegers gaat nemen. Dit doet men goed drie weken voor de zomerdracht. Deze tijd kan van streek tot streek wat uiteenlopen. Als men goed drie weken voor de zomerdracht de vegers maakt, dan zijn de jonge moers in de hoofdvolken een paar dagen aan het leggen als de zomerdracht inzet; er zijn in de drie weken veel bijen in de volken uitgelopen, er is nog maar weinig broed te verzorgen, des te meer honing blijft van een goede zomerdracht over voor de slinger.

Men wil standgeld innen

Bijenvolken plaatsen in de augurkenkassen biedt aan de imker de gelegenheid dat hij van zijn bijenhouden goed wat geld zal beuren. Zesraamsvolken lenen zich hiertoe zeer goed.

Voor elke zesramer die men in de kas plaatst, dient men twee zesraamsvolken in reserve te hebben, of minstens één.

Immers als een geschikt zesraamsvolk drie weken in een kas heeft gestaan, behoort het vervangen te worden door een ander.

Het is niet zeker dat men weer na drie weken het eerst geplaatste en weer teruggehaalde volk al zover op streek heeft, dat het geschikt is opnieuw in de kas gebracht te worden ter vervanging.

Daarom verdient het aanbeveling met drietallen te kunnen werken. Dan kan men om de drie weken een zesramer vervangen en dit teruggehaalde, gewoonlijk erg verzwakte volkje heeft weer zes weken de tijd om te bekomen en geschikt te worden om ook weer als vervanger te dienen.

Goede overwinterde zesraamsvolken kunnen al ongeveer half maart in een verwarmde augurkenkas geplaatst worden.

Wil men een overwinterde zesramer pas eind mei in een koude augurkenkas brengen, dan zal — zeker vanaf ongeveer half april — opgelet moeten worden hoe het volk zich gedraagt. Als elk overwinterd bijenvolk immers gaat het zich toeleggen op zwermen. Een beetje te eer wellicht omdat het te eng behuud is. Deze toelag op zwermen kan de imker voorkomen door het volk „arm te houden”. Dit wordt bereikt door ramen met veel broed er uit te nemen. De uitgenomen ramen broed vervangt men in het eerst door ramen met kunst-raat die uitgebouwd moeten worden.

Wanneer men merkt dat het grof werk zal aanzetten, is het beter de uitgenomen ramen broed te vervangen door uitgebouwde ramen fijn werk. Broed ontnemen zal men wellicht weer binnen de drie weken moeten herhalen.

Als men er zo hopenlijk in slaagt zwermtoelag tegen te houden, dan kan een overwinterde zesramer mee gebruikt worden in de roulatie met de vegers die men half mei of wat later neemt van de overwinterde grote kasten ter plaatsing in de augurkenkassen.

Het broed, dat vanaf ongeveer half april uit de overwinterde zesramer gehaald wordt, kan dienst doen om de grote volken te versterken.

Ook zal het *mogelijk* zijn van twee zesramers rond half mei één broedaflegger te vormen. Een broedaflegger is een kunstzwerm die bestaat uit bijen en broed zonder koningin. Daarom let men er natuurlijk op, dat er bij de broedaflegger een raat gehangen wordt waarin ook eitjes en larfjes van één à twee dagen voorkomen. Immers hieruit moet de broedaflegger een koningin kweken uit een redcel.

Die kan zich dertien dagen na het maken van de broedlegger melden door te tuten. Dan worden alle nog aanwezige doppen uitgebroken.

Er dient voor gezorgd te worden, dat in de broedaflegger ruim veel jonge bijen aanwezig zijn. Want men zal hem koud zetten en daardoor raakt hij zijn vliegbijsen kwijt zodat er kans zou zijn dat hij te weinig bijen overhoudt voor het warm houden van het broed. Ook aan voer moet gedacht worden.

Zet men de broedaflegger in een zesraams dan kan hij ook dienst doen als vervanger in de augurkenkas.

Met de zesramer in april handelt men dus naar gelang als doel gesteld wordt

boning winnen, of standgeld innen.

In het eerste geval verenigt men hem met een volk in een grote kast en reist hiermee naar het fruit of het koolzaad. In het tweede geval gaat men zo te werk, dat de zesramer geschikt blijft om in de augurkenkas geplaatst te worden.

P. H. MARTENS.

Verbod houden van bijen

Nadat enkele weken geleden in verband met het optreden van pere-vuur reeds in de gemeente Wissenkerke een aanvang was gemaakt met het van overheidswege opruimen van meidoorns, heeft de minister van Landbouw en Visserij thans besloten verdergaande voorzorgsmaatregelen tegen verspreiding van deze ziekte te treffen. Dit blijkt uit een beschikking, die in de Staatscourant van 20 maart 1967 wordt gepubliceerd.

In de gemeenten *Wissenkerke* en *Wolphaartsdijk* en in een westelijk deel van de gemeente *Kattendijke* zullen vanwege de Staat en door de Plantenziektenkundige Dienst aangewezen opstanden de pere- en appelbomen worden gerooid. Dit betreft uitsluitend percelen, waarop de ziekte is waargenomen en die, welke in de directe omgeving van deze zijn gelegen. Voorts zullen op alle gronden in de genoemde gebieden de meidoorns van Staatswege worden afgezaagd of gerooid. Hiertoe was voor wat Wissenkerke betreft overigens al eerder besloten. Eigenaren en grondgebruikers zullen deze maatregelen moeten gedogen.

De betrokken grondgebruikers zijn in deze gebieden verplicht eventuele nabloei bij peren op hun percelen vóór het opengaan van de bloemen te verwijderen en te vernietigen. Zij zijn eveneens verplicht na 1 mei a.s. eventuele scheuten van meidoorns onmiddellijk te verwijderen en te verbranden. Dit geldt ook voor jonge meidoornplanten, die door welke oorzaak ook aanwezig blijken te zijn. Aanplant van meidoorns in de onderhavige gebieden heeft dus voorlopig geen zin.

Tenslotte bevatten de maatregelen een verbod tot het houden van bijen in vorengenoemde gebieden. Bijen kunnen namelijk door hun bezoek aan de bloesems van pere-vuur gevoelige planten gemakkelijk tot verspreiding van de ziekte bijdragen.

De ministeriële beschikking wordt met ingang van 21 maart 1967 van kracht, met uitzondering van *het verbod tot het houden van bijen, dat ingaande 1 april a.s. in werking treedt.*

DE WASMOT

De motten behoren tot de zogenaamde microlepidoptera, de kleine vlinders, al wil deze naam niet zeggen, dat er niet enige soorten zouden voorkomen, die groter zijn dan sommige macrolepidoptera of grote vlinders. Uit het grote aantal in ons land voorkomende motten, zijn er voor ons imkers maar twee zeer belangrijk: dat zijn de grote en de kleine wasmot.

Vermoedelijk is er niemand onder onze imkers die deze motten niet kent. Al was het alleen maar uit de advertenties in onze maandbladen die bestrijdingsmiddelen aanbevelen.

Van deze wasmotten bestaan er slechts twee en wel *Galleria mellonella* en *Achroia grisella*, respectievelijk grote en kleine wasmot.

Deze motten ondergaan een volledige metamorfose (gedaantewisseling) in vier stadia: ei, larve, pop tot volwassen mot of imago.

De grote wasmot ziet er als volgt uit: van violet-grijs tot rood en zwartbruin, met een blauwachtige witte bestuiving.

Van deze grote wasmot komen twee generaties per jaar voor, een in de maanden mei en juni, de tweede in augustus en september.

Van deze grote wasmot is de rups vuilgrijs, met een roodbruine kop en nek. De honingraten worden met haar spinsel bedekt, terwijl ze de verontreinigde was, poppenhuidjes en later, ook de bijenlarven opeten.

De grote wasmot heeft een vleugel-spanwijdte van plusminus veertig millimeter. Het onderlinge verschil tussen de mannelijke en vrouwelijke exemplaren kan men onderkennen aan de achtervleugels die bij het mannelijke exemplaar grijs en bij het vrouwelijke exemplaar wit-achtig van kleur is.

De larve of rupsen van deze grote wasmot zijn ongeveer vijftientig millimeter lang en kunnen in korte tijd hele raten vernielen.

De kleine wasmot komt het meest voor en is in

flauw grijs met een zilverachtige glans van kleur en heeft een gele kop.

De spanwijdte der voorvleugels is plusminus twintig millimeter, de rupsen of larven zijn ongeveer vijftien millimeter lang.

Deze soorten paren ook onderling en geven diverse bastaard-soorten zodat zij uiterst moeilijk te determineren zijn.

Het verschil tussen de larven van deze twee wasmotten is haast niet te zien, daar deze doorgaans in diverse stadia tegelijk in een bijenkast voorkomen; men heeft echter een zeker middel om te bepalen met welke soort men te maken heeft, doordat de larven van de grote wasmot direct gaan kruipen wanneer ze gestoord worden, terwijl de larven van de kleine wasmot zich dood houden.

Mij is echter niet bekend of de larven van de kleine wasmot ook het broed opeten; zoals de grote wasmot.

Wel is door mij geconstateerd dat zij het broed aanvreten zodat het sterft en door de werkbijen uit de kast verwijderd moet worden.

De bevruchte wijfjes-motten proberen zo snel mogelijk een bijenkorf of kast binnen te dringen om er haar eieren te deponeren.

De eieren zijn klein, wit en daardoor niet opvallend en worden doorgaans in spleten en naden gelegd, waar ze onbereikbaar zijn voor de bijen.

Bij een gunstige temperatuur die schommelt tussen de twintig en dertig graden Celcius komen de eieren na vijf tot acht dagen uit, maar bij lagere

temperaturen tijdens de winter kan dit uitlopen tot vijftig dagen duren.

Direct na de geboorte trachten de wasmotlarven zich als het ware te begraven in de wasraten, waarin ze ter beveiliging een zijden spinsel achterlaten, dat zich na verloop van tijd over de gehele raat uitstrekt en deze tevens, door verplaatsing van het operatieterrein, met andere raten verbindt.

Zijn alle omstandigheden gunstig voor een voor spoedige ontwikkeling, dan heeft de wasmot ongeveer vier weken nodig om van eitje tot volwassen mot uit te groeien. Maar eieren, die in het najaar gelegd zijn, komen vaak eerst het daaropvolgende voorjaar uit, tenzij zij tijdens de winter met harde en zeer koude vorstperioden vernietigd worden.

Jammer genoeg kan men hierdoor geen juiste ontwikkelingstijd opgeven, daar deze steeds van de temperatuur afhankelijk is.

In sommige gevallen, is het wel eens voorgekomen dat de volle wasdom pas werd bereikt na zo'n vijf maanden.

Voor het verpoppen spint de larve zich in door zich met een stevig zijden omhulsel te bedekken.

Gewoonlijk vinden we deze zijden cocons op beschutte en moeilijk te bereiken plaatsen, terwijl vaak van een holte of spleet in het houtwerk van de kast of raamjes dankbaar gebruik wordt gemaakt.

Voor al op deze plaatsen, zijn deze wasmotlarven die zich gaan verpoppen voor de bijen-angel nauwelijks onbereikbaar.

Dit euvel doet zich vaak voor bij slordig in elkaar geflanste kasten van een „doe het zelf imker”.

In de cocon verandert de larve in een pop en deze pop toestand duurt, weer naar gelang de temperatuur van acht tot zestig dagen.

De volwassen wasmot ziet men doorgaans rustig in de kast zitten, maar niet zo gauw wordt ze gestoord of ze rent vlug weg voor dat ze opvliegt.

Ongeveer een dag of vijf na het ontpoppen en de bevruchting begint de vrouwelijke mot, die iets groter is dan het mannetje, met het leggen der eieren, waarbij soms een honderdtal eieren per minuut kan worden gelegd.

Komen er in een bijenkast wasmotlarven voor, dan kunnen deze een geheel volk te gronde richten, daar de larven ook gebruik maken van de cellen, waarin reeds bijenlarven tot ontwikkeling komen.

Deze bijenlarven zijn dan ten dode opgeschreven.

In zo'n geval ontstaat het verschijnsel dat de bijen „broedtrekken”; dan worden de jonge afgestorven larven uit de cellen gehaald en buiten de kast gedeponeerd, hetgeen voor de imker een teken is dat er iets niet in orde is. Is hij er tijdig bij, dan kan vooral bij *kastvolken* nog veel gered worden; namelijk door het uitnemen van de aangetaste raten: en door er nieuwe uitgebouwde ramen voor in de plaats te hangen.

Typisch is echter wel dat er het ene jaar meer motten schijnen voor te komen dan andere jaren. (Dit zal echter het gevolg zijn van een strenge winter). Daarom moet iedere imker zijn volken grondig op wasmotten controleren, zodat indien ze aanwezig zijn hij direct maatregelen kan nemen.

Een van de meest natuurlijke bestrijdingsmiddelen vormen enkele soorten duizendpoten, die, wanneer in voldoende aantal aanwezig, een grondige opruiming van motten teweeg kunnen brengen.

Jammer genoeg laten zij ook het broed niet geheel ongemoeid en vergrijpen zich wel eens aan een bijenlarve.

Dus is het maar beter dat we er voor zorgen, dat ze geen van beiden in onze kast voorkomen! !

A. P. POSTHUMUS.

Koolzaad Flevopolder

In ons vorig nummer berichtten wij reeds, dat de heer van 't Land zoveel mogelijk 's avonds tussen 5 en 6 uur telefonisch te bereiken is op 03420-2607.

Vroeger was het telefoon-uurtje van de toezichhoudend imker 's avonds van 7-8 uur. Vele imkers volgen nog de oude gewoonte en daarom herhalen we nog even: bel tussen 5 en 6 uur. Wij verzoeken u verder dringend des zondags niet te bellen.

Korte berichten

EXCURSIE AFD. GRONINGEN

De afdeling Groningen v. d. Ver. t. Bev. v. d. Bijenteelt in Nederland maakte op zaterdag 8 april een excursie met zijn leden en hun echtgenotes.

Het eerste en voornaamste doel was het bijenpark te Meppel (i.v.m. de plannen van de afd. Groningen om ook een bijenpark te stichten). In Meppel werden we opgewacht door een aantal bestuursleden en leden van de afd. Meppel en een vertegenwoordiger van de pers. We kregen een goede indruk van de opzet en de werking van het park. Na een voortreffelijke rondleiding leidden de mensen van Meppel ons door een prachtig natuurgebied naar de volken, die de wilgen bevlogen. Ondanks het vrij koude weer vlogen de volken behoorlijk en haalden nogal wat stuifmeel en honing (prachtig voor een goede ontwikkeling). Langs markante punten in het waterlandschap van de kop van Overijssel werden we naar Giethoorn gebracht.

Hier onderbraken we de tocht om de inwendige mens te versterken. Een van tevoren uitgezochte route leidde ons door verschillende natuurgebieden o.a. „De Weerribben” bij Ossenzijl. Midden in dit natuurreservaat bekeken we nog een grote bijenstand, waarvan enkele volken bijzonder goed vlogen, waar het stuifmeel bij wijze van spreken binnenstroomde.

Tegen vijf uur kwamen we bij de fa. Van Dam in Jubbega aan, waar de koffie op ons stond te wachten.

We bezichtigden het bedrijf. De honingafdeling trok vooral de belangstelling. We zagen er veel buitenlandse honing, waaronder Franse heidehoning, die vooral opviel door de goede kwaliteit en smaak!

(„Goede buitenlandse honing is niet meer goedkoop”, vertelde ons dhr. Van Dam). Om niet al te laat thuis te komen, gingen we over de grote weg terug. Aangekomen in Groningen konden we terugzien op een zeer geslaagde tocht, waarvan het slagen voor een groot deel was te danken aan de enorme toewijding, waarmee de Meppeler collega's en de fam. v. Dam ons rondleidden.

We willen met klem andere afdelingen aanraden ook eens een dergelijke excursie te organiseren.

J. Tj. Smit, secr.

OPRICHTING KRING ROERMOND

Op 15 maart vond de oprichtingsvergadering plaats van de *Kring Roermond*. Bijna alle afdelingen uit de omliggende dorpen waren vertegenwoordigd.

Als speciale gasten waren aanwezig, de heren J. Mussen en G. Hanssen, resp. van de afdelingen Roggel en Neer. Zij kwamen als afgevaardigden van de *Kring Midden-Limburg*, die tijdens haar kort bestaan bewezen heeft nuttig werk te kunnen verrichten.

Na de opening van de vergadering, welke in samenwerking met de heer L. Hensels, ass. R.B.C. bijeengeroepen was, bleek al spoedig, dat er grote animo bestond voor de oprichting van een *Kring*.

Met algemene stemmen werd de heer A. J. M. Even van de afdeling Roermond tot voorzitter en de heer H. J. Kruytzer van de afdeling Posterholt tot secretaris-penningmeester gekozen. De bijenteeltleraar, de heer Dirx uit Roermond zal optreden als technisch adviseur.

Hierna hebben de heren Mussen en Hanssen de ervaringen, in hun *Kring* opgedaan, toegelicht. Deze ervaringen zullen voor de *Kring Roermond* waarschijnlijk van groot nut zijn en men zal daar zeker van kunnen profiteren.

Tijdens de vergadering werden verschillende punten besproken. Er zal veel propaganda gemaakt worden voor de bijenteelt, vooral met het oog op de ledenwerving binnen de *Kring*, en zullen cursussen in kringverband gegeven worden; er zal nauw samengewerkt worden met de *Kring Midden-Limburg*, o.a. door het uitwisselen van gegevens en het houden van gezamenlijke excursies naar gebieden met een veelvoud aan drachtplanten.

De volgende kringvergadering zal rond half april 1967 zijn.

De voorzitter afd. Roermond,
A. J. M. Even.

FEEST BIJ AMBROSIOUS-PEELLAND

De bijenhoudersvereniging van de N.C.B. „St. Ambrosius-Peelland” te Deurne hield donderdagavond 6 april in haar clubhuis een buitengewone ledenvergadering. Deze was in hoofdzaak gewijd aan het huldigen van de vier *robijnen* jubilarissen. De vergadering werd bijgewoond door de heer L. v. d. Palen, die namens het hoofdbestuur de vier jubilarissen huldigde en hen het gouden bondsinsigne opspeldde.

De vier leden die Ambrosius-Peelland veertig jaren trouw bleven, zijn de heren P. H. Martens, erevoorzitter van de vereniging en bijenteeltleraar, de voorzitter H. v. Rijt, M. Claassen en P. Goossens. De laatste is zelfs al 47 jaar lid van Ambrosius-Peelland!

De heer Martens heeft veel voor de imkers gedaan en heeft veel jeugdige imkers opgeleid. De heer P. Goossens was vele jaren secretaris. De heer Van Rijt is nu al weer zeven jaar voorzitter. De heer M. Claassen

heeft enkele malen tot vier maal toe imkers in het zadel geholpen, en verdient zeker het predikaat „meester-imker”. Meermalen legde hij beslag op het hoogste aantal punten bij de bedrijfswedstrijden.

E. WIETSMA OVERLEDEN

Op 29 maart hebben familie en bekenden de heer E. Wietsma naar zijn laatste rustplaats gebracht. Het hoofdbestuur van „Wageningen” was vertegenwoordigd door de vice-voorzitter de heer H. G. Maagendans, tevens voorzitter van de Bestrijdingsmiddelencommissie van de Afdeling Bijenteelt van het Landbouwschap. Ook de secretaris dezer commissie en enige leden waren aanwezig.

Bijna 25 jaar heeft de heer Wietsma de belangen van de imkers in de IJsselmeerpolders behartigd. Hij stond letterlijk dag en nacht klaar om de volken in ontvangst te nemen of af te leveren. Al eerder was gebleken, dat dit teveel van zijn krachten had gevegd.

Op de foto de heer Wietsma (midden) in zijn domein: het bloeiende koolzaad in de Flevopolder.

Hij ruste in vrede.

SENATOR LEYSEN OVERLEDEN

De Nederlandse imkers betuigen hun Vlaamse collega's hun innige deelneming met het overlijden van hun erevoorzitter, oud-senator Edward Johannes Coleta Leysen.

Senator Leysen was niet alleen in het contact België-Nederland een stimulans en co-ordinator, ook op het ruimere internationale terrein van de bijenteelt was hij een geziene figuur, die wij node zullen missen.

Bovenal echter hebben we in hem een goede vriend verloren.

Hij ruste in vrede.

ONZE IMKERSAGENDA

- 20 mei Algemene vergadering van „Wageningen”, 11 uur, Gebouw voor Kunsten en Wetenschappen, Mariaplaats, Utrecht.
- 22 en 24 juli Bijenmarkt en tentoonstelling te Renkum.
- 11 - 17 augustus Internationaal Bijenteeltcongres te Washington.
- 2 september Imkersdag van de Vereniging tot Bevordering der Bijenteelt in Nederland te Assen, zie bericht in dit nummer.
- 23 september 59ste bijen- en honingmarkt te Eerbeek.

IN MEMORIAM

Op 64-jarige leeftijd overleed op 25 maart vrij plotseling onze beste voorzitter de heer

E. WIETSMA

te Langelille. Zowel voor onze afdeling als voor de gehele bijenhouderij betekent zijn heengaan een groot verlies. Voor zijn echtgenote en kinderen was de overledene een voorbeeldig man en vader.

AFDELING WOLVEGA

Op 16 maart overleed zacht en kalm, maar vrij onverwacht onze penningmeester de heer

J. J. ZWAK

in de gezegende leeftijd van ruim 83 jaar. Hij werd in 1935 benoemd als bestuurslid en in 1938 als penningmeester en hij droeg de zilveren medaille van verdienste van onze vereniging. Wij verliezen in hem een zeer gewaardeerd bestuurslid en imker. Wij zullen hem in dank en ere blijven gedenken.

AFDELING VRIEZENVEEN

SPEURBIJTJES

Tarief: tot 20 woorden f 2,50, elke 4 woorden meer f 0,50. Bij vooruitbetaling te voldoen op gironummer 873335 t.n.v. Drukkerij Mastrigt en Verhoeven te Arnhem, met vermelding „Speurbijtjes“. Inzendtermijn: vóór de 10e van de maand. Opgegeven „Speurbijtjes“ waarvan de betaling nog niet is ontvangen zullen niet worden geplaatst.

TE KOOP: **Prima spaarkasten**, geheel compleet met ramen, roosters en voerbakken. Bijenpark Brulleman, Breukelen. Telefoon 03462-1303.

TE KOOP GEVRAAGD: **Spaarkasten en honingslingers**. Bijenpark Brulleman, Zandpad 42-a, Breukelen. Telefoon 03462-1303.

TE KOOP: **Gebruikte bijenkorven**. Bijenpark Brulleman, Zandpad 42a, Breukelen. Telefoon 03462-1303.

TE KOOP: **Prima bijenvolken op zes ramen**, in Simplex-kasten en korven. Alles onder volle garantie. Het van ouds bekende adres: Bijenpark Brulleman, Breukelen, Zandpad 42a. Telefoon 03462-1303.

TE KOOP: **Alles wat voor en bij een bij nodig is**. Simplex-kasten, enkel- en dubbelwandig; spaarkasten en V.S.-kasten, alles in prima staat, met ramen en rooster, uitgebroed en honingramen, ramen, bijenkappen, slingers, observatiekasten, enz. Bijenpark Brulleman, Breukelen, Zandpad 42a. Telefoon 03462-1303. Van ouds bekend.

TE KOOP: **Gebruikte bijenkorven** zonder gebreken; **nieuwe zwermkiespen; vlechtriet, enz.** Bijenpark Brulleman, Breukelen, Zandpad 42a. Telefoon 03462-1303.

Bijenpark Brulleman Breukelen sinds 1896. Met ons zaken doen betekent putten uit een 70-jarige ervaring.

Wij verkopen **NECTAPOL** met nose-mack. Dit is stuifmeel in fondantvorm. Heilzaam voor uw bijen. Kan zo boven op de ramen gelegd worden. Goed houdbaar. Kilogramverpakking à f 4,50. Bijenpark Brulleman, Breukelen. Telefoon 03462-1303.

GEVRAAGD: **Bijenvolken in kasten en korven**, worden tegen contante betaling aan huis afgehaald. Het van ouds bekende adres om zaken mee te doen: Bijenpark Brulleman, Breukelen. Telefoon 03462-1303.

HONING MET EERSTE PRIJZEN BEKROOND. U koopt dus bij ons de allerbeste kwaliteit: **Klaverhoning f 1,90; Fruithoning f 2,15; Lindehoning f 2,20; Bloemenhoning f 2,10; Heidehoning f 4,00** per kg. Minimumafname 25 kg. Voor onze vaste klanten leveren wij **honingflacons** met deksel voor 9 cent; **honingbusjes** voor 5 pond à 80 cent. Bijenpark Brulleman, Breukelen, Zandpad 42a, telefoon 03462-1303. Van ouds bekend. Verzending ook naar België mogelijk.

Nectapol wordt door de bijen zeer gretig opgenomen. Er blijft geen kruimel van over. Dit middel wordt door ons volledig gegarandeerd. Bijenpark Brulleman, Breukelen.

TE KOOP: **antieke rood koperen ketel**. Grote maat. Voor het smelten van was. Bijenpark Brulleman, Breukelen.

AANGEBODEN: **Zuivere bijenhoning** in de volgende soorten: Lindehoning f 2,05 per kg, Klaverhoning f 2,00 per kg, Acacia-honing f 2,75 per kg, Fruithoning f 2,10 per kg, Heidehoning f 3,50 per kg, Boekweit-honing f 2,00 per kg. Alles in bussen van 25 kg. Bijenstand „De Bijenkorf“, Eemnes. Telefoon 02953-6704.

NECTAPOL, NOSEMACK, FONDANT, in kg verpakking à f 4,00. Het juiste middel om uw bijen in prima conditie te houden. Deze voordeelprijs alleen bij Bijenstand „De Bijenkorf“, Eemnes. Tel. 02953-6704.

AANGEBODEN: **Prima gebruikte bijenkorven**. Bijenstand „De Bijenkorf“, Eemnes, Telefoon 02953-6704.

GEVRAAGD: **Alle soorten Bijenvolken**, zowel korven als kasten en alle bijenteeltbenodigdheden tegen contante betaling, en aan huis afgehaald. Bijenstand „De Bijenkorf“, Meentweg 193, Eemnes. Telefoon 02953-6704.

AANGEBODEN: **Lege bijenkasten en -korven, losse randen, roosters, raampjes**, en wat er verder nodig is op bijenteeltgebied. Alles in prima staat. Bijenstand „De Bijenkorf“, Meentweg 103, Eemnes. Telefoon 02953-6704.

GEVRAAGD: **Allerlei oude gebruiks- en siervoorwerpen** op het gebied van de bijenteelt. Bijenstand „De Bijenkorf“, Meentweg 103, Eemnes. Telefoon 02953-6704.

GEVRAAGD: **Een observatiekast en alle soorten inlandse honing alsmede gezuiverde bijenwas**. Bijenstand „De Bijenkorf“, Meentweg 103, Eemnes. Telefoon 02953-6704.

GEVRAAGD: **Gebruikte bijenkorven, zes-raams kastjes en verzendkistjes** voor zwermen. Bijenstand „De Bijenkorf“ Meentweg 103, Eemnes. Telefoon 02953-6704.

AANGEBODEN: **Bijenvolken**, in korven en kasten. Desgewenst op tien of zes ramen. Bijenstand „De Bijenkorf“, Meentweg 103, Eemnes. Telefoon 02953-6704.

GEVRAAGD: **Enkele spaarkasten en zesraamskastjes**. Liefst met voerbakken. Bijenstand „De Bijenkorf“, Meentweg 103, Eemnes. Telefoon 02953-6704.

GEVRAAGD: **Een honingslinger**, Meentweg 103, Eemnes. Telefoon 02953-6704.

GEVRAAGD: **Een was- en honingspers**. Aanbiedingen met prijs aan Bijenstand „De Bijenkorf“, Eemnes. Telefoon 02953-6704.

AANGEBODEN: **Honingbusjes met hengsel (2½ kg) à f 0,95 per stuk**. Bijenstand „De Bijenkorf“, Meentweg 103, Eemnes. Telefoon 02953-6704.

AANGEBODEN: **Bijenzwermen**, in prijzen van f 12,00 tot f 15,00. Bijenstand „De Bijenkorf“, Eemnes. Telefoon 02953-6704.

GEVRAAGD: **Oude en recente bijenliteratuur** voor het opbouwen van een bijenteeltliteratuurbibliotheek voor studiedoeleinden. Brieven aan de heer A. P. Posthumus, Privé laboratorium voor Bijonderzoek“, Schulpweg no. 216, Rotterdam-23 (Holland).

NEEM nu een abonnement op **Bijennieuws**, verschijnt 6 x per jaar ad f 2,50 over te maken op postgiro 193060 Adm. afd. Bunnik, Achterdijk 22, Bunnik. Vraag proefnummer.

AANGEBODEN: **3 bijenvolken** in spaarkasten, **4-raams honingslinger, raampjes, voerbakken, bijenlectuur enz. enz.** A. Potman, Kloosterstraat 17, Arnhem.

TE KOOP: vijf bevolkte **Simplexkasten**, **1 observatiekast**. K. Eskes, Overweg 21, Spankeren (Dieren). Tel. 08330-5480.

AANGEBODEN: **Kaukasische koninginnen**, zwermtraag, productief en zachtvaardig. Reinbevrucht f 30,—, standbevrucht f 15,—. **Simplexkasten f 20,—, Krainerboerenkastje f 35,—.** („De Roever“ 272 links-midden) P. J. Romeyn, Const. Huygenslaan 18, Zeist. Tel. 03404-16501.

AANGEBODEN: wegens sterfgeval: **2-raams tafelslinger met stander, twee spaarkasten, Duitse kast**, alles in goede staat. A. Bosma, Hoofdstraat W 23, Wolvega. Tel. 05260-2074.

TE KOOP: **nieuwe honingslinger** van roestvrij staal, 4-raams, 32 x 45 cm., vrijloop en rem f 300,—. **RUILEN. bijenboeken** van Crompton, Hootsen, Koppen, Ludwig, Maerlinck, Ootmar, Otto, De Roever, Schotman, Tickner voor bijenboeken van v. Berlepsch, Busch, Dathe, Ehrenfels, Freudenstein, Friesse, Gerstung, Kanitz, Leuenberger, Preuss, Schönfeld. J. Zwierink, Van Breestraat 21 huis, Amsterdam. Telefoon 020-798723.

AANGEBODEN: circa **200 honingbussen 25 kg's**, rood-geel gelakt z.g.a.n., halve nieuwprijs, ongefrankeerd remboursof halen bij J. Kamphuis, Dijkstraat, Aalten.

AANGEBODEN: **10 bijenkasten**, waarvan 6 volken overwinterd. Verder alle bijenbenodigdheden zoals **honingslinger, suiker, kunstraat, nieuwe handschoenen en bijenkap**. Alles compleet om inmer te worden. J. Korsse, Haal 59, Oostzaan.

AANGEBODEN: **poedersuiker en snoep (97% suiker)**, uitstekend bijvoeder, 30 cent per kg., ook voor wintervoer. Telefoon 070-395105.

TE KOOP: **goede bijenvolken** in diverse soorten kasten. Tevens **honingslingers, kastjes voor koninginnetelt en een partijtje heidehoning**. F. Postma, Van Diggelenstr. 36, Emmeloord. Tel. 05270-2087.

TE KOOP: **23 bevolkte Simplexkasten**, dubbelwandig, in goede staat en **4 6-raams kastjes**, ook goed bevolkt. Arn. Noijen, Odiliapeel, Oosterheidestr. 16, gem. Uden.

AANGEBODEN: **een complete bijenstand**, bestaande uit: 18 bijenkasten (Simplex) en 6 kl. kasten, allen bevolkt, 1 honingslinger, 130 kg. bijensuiker, tevens alles wat voor en bij bijen nodig is: Evt. bij gehele aankoop ook een volkstuinhuisje met ingeb. kast, dit geheel is dubbelwandig, te bezichtigen na tel. afspraak elke avond en zaterdag en zondag de gehele dag. A. G. Koppe, Valthestraat 57, Den Haag. Tel. 070-986501.